

Bashkëlidhja I. Memorandumi i Politikave Ekonomike dhe Financiare

1. Ky Memorandum parashtron programin ekonomik të Qeverisë së Shqipërisë, duke theksuar reformat politike dhe strukturore që do të ndërmerren nga ne për periudhën në vazhdim me mbështetjen e FMN-së. Politikat tona ekonomike synojnë ta vendosin ekonominë shqiptare në një rrugë zhvillimi të qëndrueshëm afatmesëm që çon në fitime të prekshme, duke përfshirë gjenerimin e punësimit dhe përmirësimin e standardit të jetesës të popullsisë shqiptare. Ne do të ndërmarrim reforma të zgjeruara ekonomike që përmirësojnë mjedisin e biznesit dhe eliminojnë kufizimet që pengojnë zhvillimin ekonomik. Jemi të angazhuar për ndjekjen e objektivave tona të zhvillimit ndërsa përmirësojmë stabilitetin makroekonomik dhe në këtë kontekst, do të përpiqemi të reduktojmë problemet e lidhura me borxhin me të cilat po përballet vendi sot, duke i vendosur financat publike mbi një bazë të qëndrueshme.

I. ZHVILLIMET E FUNDIT EKONOMIKE DHE PERSPEKTIVA

2. **Ekonomia shqiptare është ngadalësuar ndjeshëm që prej vitit 2012.** Pati një zhvillim relativisht të mirë të output-eve në pasojat e krizës globale financiare por që prej vitit 2012 ka patur një ngadalësim të ndjeshëm. Megjithëse remitancat (që vijnë kryesisht nga Italia dhe Greqia) kanë patur tendencë zbritëse, ndikimi i drejtpërdrejtë i krizave globale financiare ka qenë i ulët për shkak të ekspozimit të kufizuar financiar ndaj tregjeve ndërkombëtare dhe një politike fiskale ekspansioniste të iniciuar përpara krizës. Rritja reale e GDP-së është ngadalësuar ndjeshëm që prej vitit 2012, megjithatë, si zhvillimi i pamjaftueshëm i kredive dhe pagesat e prapambetura në rritje nga qeveria kanë kontribuar në problemet e konsiderueshme në kërkesën e brendshme. Pasiguria e shoqëruar me zgjedhjet parlamentare të vitit 2013 ka ulur gjithashtu besimin e sektorit privat. Kërkesa e jashtme ka qenë nxitësi kryesor i zhvillimit gjatë dy viteve të fundit por mbetet e kufizuar duke rritur problemet në zonën e Euros, duke përfshirë partnerët tanë të menjëhershëm tregtarë dhe një bazë të ngushtë eksporti. Zhvillimi (rritja) në vitin 2013 parashikohet të ulët në rreth 0.7 për qind, niveli më i ulët që prej vitit 1997. Ne presim që zhvillimi të rikuperohet në 2.1 për qind të GDP-së ndërsa besimi rifitohet dhe kërkesa e brendshme fillon të rivendoset.

3. **Mosbalancat e jashtme kanë rënë por mbeten të larta.** Pas arritjes së 14 për qind të GDP-së në vitin 2009, deficiti i llogarisë korrente është ulur në nivel të qëndrueshëm në 9.5 për qind në vitin 2012 dhe parashikohet të jetë 9 për qind në vitin 2013. Ndërsa shumica e rregullimeve janë si rezultat i performancës së përmirësuar të eksportit, veçanërisht eksportet e naftës, kjo reflekton edhe kërkesën e ulët vendore që ka zvogëluar importet. Borxhi i jashtëm pothuajse është dyfishuar që prej vitit 2004 me rreth 40% të GDP-së në vitin 2012, pjesa më e madhe të cilit reflekton borxhin e jashtëm publik. Pavarësisht nga ngadalësimi i remitancave, potenciali FDI (Investimeve të Huaja Direkte) i Shqipërisë (siç theksohet nga projektet e

miratuara kohët e fundit për hidrocentralet dhe gazsjellësin me një shumë të parashikuar prej 1.5 miliardë dollarë), i kombinuar me prodhimin e brendshëm në rritje që ul varësinë tonë tek importet (veçanërisht për prodhimet bujqësore), pritet të përmirësojë qëndrueshmërinë e jashtme në planin afatmesëm dhe afatgjatë.

4. Inflacioni mbetet i kufizuar për shkak të kërkesës së brendshme të pamjaftueshme.

Inflacioni i përgjithshëm CPI luhatej rreth marzhit më të ulët të kufirit të synuar gjatë vitit 2012 dhe tre tremujorëve të parë të vitit 2013, duke reflektuar edhe kërkesën e pamjaftueshme, edhe inflacionin e ulët të importuar. Inflacioni bazë ka rënë gjithashtu pre e presioneve të heshtura të pagave. Me pritshmëritë e ndrydhura të inflacionit, Banka e Shqipërisë ka ulur në mënyrë të qëndrueshme normën e saj politike të interesit me 225 pikë bazë gjatë 24 muajve të shkuar në 3.0 për qind.

5. Sektori financiar ka mbetur kryesisht i qëndrueshëm pavarësisht nga një rritje e konsiderueshme e kredive të këqija (NPL).

Megjithëse sistemi bankar është pothuajse me pronësi të huaj, ndikimi i krizës financiare kufizohet nga mungesa e besimit të filialeve të bankës së huaj tek financimi i huaj, duke përfshirë nga institucionet e tyre mëmë, me shumicën e bankave që financohen plotësisht nga depozitat vendore. Megjithatë, niveli NPL-ve në sistemin bankar është rritur ndjeshëm në kontekstin e pasojave të krizës financiare që arrijnë 24 për qind të huave bruto në fund të muajit nëntor 2013. Kërkesat relativisht rigorozë të provizionimit, dhe një raport i duhur i mjaftueshmërisë së kapitalit kanë ndihmuar për luftimin e goditjeve negative në sistem deri tani. Megjithatë, rritja e madhe e NPL-ve dhe përkeqësimi në perspektivën ekonomike kanë bërë që bankat të ndjekin një qasje më të kujdesshme ndaj huadhënies dhe ka kontribuar për një ngadalësim të ndjeshëm për rritjen e kredisë. Rritja vjetore e kredisë u bë negative në muajin shtator 2013 për herë të parë në dekadën e shkuar, duke rënë me 3 për qind (vit pas viti). Bankat kanë rritur provizionet për riskun e kredisë që në shtator arriti 62.3 për qind të NPL-ve dhe 15.2 për qind të huave totale.

6. Deficiti fiskal është zgjeruar ndjeshëm në vitin 2013. Ngadalësimi në ekonomi së bashku me zgjedhjet e përgjithshme në qershor 2013 kanë çuar në një politikë fiskale ekspansioniste gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2013. Përveç shpenzimeve më të larta, të ardhurat tatimore kishin një ulje të konsiderueshme. Përkeqësimi i mbrehtë i të ardhurave detyroi qeverinë të rriste parashikimin e deficitit në rreth 6 për qind të GDP-së nga 3.5 për qind të planifikuar fillimisht. Borxhi publik (duke përfshirë pagesat e prapambetura) do të tejkalojë 70% të GDP-së në fund të vitit 2013.

7. Borxhi publik dhe pagesat e prapambetura të grumbulluara kanë arritur një nivel që paraqet rreziqe të konsiderueshme makroekonomike për Shqipërinë. Niveli i lartë i borxhit publik ka çuar gjithashtu në rritje të shpenzimeve të interesave, duke sjellë një probleme në buxhet dhe duke dhënë një efekt zëvendësues (*crowding out*) të shpenzimeve të tjera më

produktive. Një pjesë e madhe e borxhit varet nga financimi afatshkurtër që i nënshtrohet rreziqeve të konsiderueshme të ri-investimeve. Përveç kësaj, një program ambicioz i investimit të kapitalit në kontekstin e parashikimeve vazhdimisht optimiste të të ardhurave ka çuar në një grumbullim të madh të pagesave të prapambetura gjatë viteve të fundit. Pjesa më e madhe e pagesave të prapambetura janë në Ministrinë e Punëve Publike dhe Transportit por pagesat e prapambetura kanë lindur edhe diku tjetër, duke përfshirë Ministrinë e Arsimit dhe Shëndetësisë. Gjithashtu, ka patur vonesa të gjata në kompensime të TVSH dhe në pagesat e taksës mbi fitimet. Llogaritjet paraprake të personelit të FMN-së, në bazë të informacionit aktualisht të disponueshëm, tregojnë një stok total pagesash të prapambetura prej 5.3 për qind të GDP-së në fund të vitit 2013.

II. KONSOLIDIMI FISKAL

8. Qeveria është e angazhuar ndaj konsolidimit fiskal për të vendosur financat publike mbi një bazë të qëndrueshme dhe për të ulur borxhin publik në planin afatmesëm. Për shkak të ekonomisë së dobët, është e rëndësishme që të kalibrohet shkalla e konsolidimit fiskal. Ne jemi të angazhuar për fillimin e procesit të konsolidimit fiskal në vitin 2014, me qëllim arritjen e një reduktimi të borxhit publik në vitin 2015. Ne planifikojmë të rregullojmë synimet tona fiskale të ardhshme, në konsultim me personelin e FMN-së, sipas forcës së ekonomisë-rregullimet fiskale do të liberalizohen në rast se zhvillimi ekonomik është më i dobët sesa parashikohej dhe anasjelltas.

9. Konsolidimi afatmesëm fiskal do të jetë gjithashtu çelësi për arritjen e qëndrueshmërisë fiskale. Në planin afatmesëm synojmë të sjellim nivelin 69% të GDP-së deri në fund të programit me FMN-në në vitin 2016 dhe nën 60% deri në vitin 2019. Ne do të punojmë ngushtë me partnerët tanë ndërkombëtarë, duke përfshirë FMN-në, për forcimin e kuadrit afatmesëm fiskal dhe prezantimin e rregullave fiskale brenda kuadri të politikave tona në vitin 2015.

10. Ne synojmë një deficit fiskal prej rreth 4.0 për qind të GDP-së në vitin 2014, duke përjashtuar shpenzimet për shlyerjen e pagesave të prapambetura, në ulje nga rreth 6 për qind i llogaritur për vitin 2013. Aprovimi i buxhetit të vitit 2014 në përputhje me sa është rënë dakord me stafin e FMN-së është një masë paraprake sipas programit..

11. Buxheti i vitit 2014 përfshin disa masa politikash për mbështetjen e konsolidimit fiskal. Nga pikëpamja e të ardhurave, do të ketë rritje në i) taksën mbi të ardhurat e korporatave (CIPT) nga 10 në 15 për qind (një nivel që është ende nën normën 24 për qind që ishte në fuqi deri në vitin 2008); ii) normat tatimore të akcizës për cigaren, duhanin, birrën, pijet energjike, verën dhe pijet alkoolike dhe lubrifikantët industrialë (graso) do të rriten; 3) rritja e taksës së qarkullimit, e barazvlefshme me një rritje në çmimet e gazolinës dhe lëndës djegëse dizel në rreth 6.6 për qind; 4) normat e taksave mbi pronat të paguara nga bizneset (taksa vendore) do të

rriten. Nga pikëpamja e shpenzimeve, ne do të i) kufizojmë rritjen e pagave në sektorin publik në 2014, me përjashtim të një rritjeje strukturore për punonjësit e policisë (duke marrë parasysh dëshirën tonë për të trajtuar më efektivisht korrupsionin e përhapur), dhe (ii) kufizojmë rritjet e pensioneve tek kostoja e rregulimeve të jetesës (një kërkesë sipas ligjit të pensioneve).

12. Në të njëjtën kohë ne do të zbatojmë iniciativa për lehtësimin e barrës së rregullimit fiskal për individët, bizneset e vogla dhe grupet vulnerabil. Në veçanti, ne planifikojmë prezantimin e një sistemi progresiv të tatimeve mbi të ardhurat për pagat me norma prej 0,13 dhe 23 për qind që i korrespondojnë pagave mujore deri 30,130 Lek dhe me teprice përkatësisht 130 mijë. Gjithashtu, synojmë të heqim taksën e biznesit të vogël (taksa vendore) dhe të zvogëlojnë normën për taksën e thjeshtë mbi fitimin për bizneset e vogla në gjysmën e normës së taksës korporative. Për të luftuar ndikimin e rritjeve të taksave ndaj grupeve vulnerabil, ne do të ofrojmë mbështetje të synuar ushqimore për personat në nevojë (gjysma e TVSH-së së paguar për disa produkte bazë ushqimore do të subvencionohet), si dhe do të mbështesim ata që kanë vështirësi për pagimin e faturave të tyre elektrike (gjysma e TVSH-së së paguar për energjinë do të subvencionohet). Për mbështetjen e bujqësisë që ndihmon një numër të madh të popullsisë rurale, ne do të paguajnë TVSH-në deri në datën 1 prill 2014, të paguar pjesërisht për inputet bujqësore. Së fundi, ne planifikojmë përjashtimin e medikamenteve dhe shërbimeve mjekësore nga TVSH, në përputhje me rregulloret e BE-së.

13. Ekziston fleksibilitet i integruar në projektimin e programit për të garantuar arritjen e objektivave fiskale. Buxheti i vitit 2014 përfshin një kontingjencë në rast të mungesave të të ardhurave. Shumat e caktuara të alokuara sipas kësaj kategorie do të ruhen deri sa të ardhurat të jenë më të larta si rezultat i politikave dhe administrimit më të mirë të politikave tatimore. Çdo vendim për nxjerrjen e këtyre fondeve do të merret në konsultim me personelin e Fondit, në kontekstin e një kërkesë shtesë buxheti drejtuar parlamentit gjatë gjysmës së dytë të vitit. Nga ana tjetër, nëse performanca e të ardhurave është më e mirë/më e keqe sesa pritej aktualisht si rezultat i kushteve të përmirësuara/të përkeqësuara ekonomike, një nivel më i lartë/më i ulë i performancës së llogaritur do të aplikohet drejt forcimit/liberalizimit të politikës fiskale në konsultim me personelin e FMN-së. Në këtë mënyrë, programi i propozuar me FMN-në do të na japë mundësinë të kalibrojmë shpejtësinë e rregullimit fiskal në planin afatmesëm në harmoni me ciklin ekonomik.

14. Përmirësimi i administratës tatimore do të jetë i rëndësishëm për realizimin e objektivave të programit. Mbledhja e të ardhurave në Shqipëri vazhdon të kërcënohet nga rreziku i lartë i informalitetit në ekonomi që çon në një prej raporteve më të ulta të efikasitetit tatimore në rajon. Kohët e fundit kemi marrë asistencë teknike nga FMN-ja për administrimin tatimor dhe planifikojmë të zhvillojmë më tej rekomandimet në vitin 2014, duke përfshirë përfundimin e prezantimit të një sistemi të ri IT-je deri në fund të vitit 2014. Për më tepër, kemi kontraktuar një konsulent të huaj për të asistuar doganat në mbledhjen e taksave që ne presim të

fillojmë me ndikim të konsiderueshëm në përmirësimin e efikasitetit dhe uljen e korrupsionit. Gjithashtu, administrata tatimore do të krijojë komitete për udhëheqjen e vendimmarrjes dhe operacioneve të saj strategjike (masa paraprake). Një strategji e re korporative për ndërtimin e kapaciteteve në planin afatmesëm dhe afatgjatë do të përgatitet nga fundi i muajit qershor (objektiv strukturor, qershor 2014). Për zvogëlimin e stimuljeve, për vonimin e pagesave të TVSH-së, duke filluar nga muaji janar 2014 Thesari do të jetë përgjegjës për kryerjen e pagesave për të gjitha pretendimet e reja për pagesë të TVSH-së pas aprovimit nga Administrata Tatimore. Gjithashtu, praktikat e administratës tatimore do të rishikohen për të garantuar zbatimin e përputhshëm të rregullave dhe procedurave, dhe administrata tatimore do të bëjë progres për përshpejtimin e shlyerjes së pagesave të TVSH-së me vonesa minimale.

15. Ne jemi në procesin e zbatimit të një sërë masave për rritjen e përputhshmërisë tatimore dhe zvogëlimin e mashtrimit. Ne planifikojmë organizimin e llotarive për faturat e pagesave deri në qershor 2014 për t'i dhënë konsumatorëve më shumë stimuj për marrjen e faturave në transaksionet e tregut. Për bizneset ndaj të cilave qeveria ka detyrim shuma të papaguara të prapambetura, ne do të kontrollojmë të dhënat e pagesave tatimore dhe do të llogarisim neto borxhin tatimor nga pagesat e prapambetura që ata marrin. Ne do të fillojmë një fushatë sensibilizuese mediatike që nga muaji qershor 2014 në lidhje me rëndësinë e pagimit të taksave. Për uljen e mashtrimit në pagesat e TVSH-së dhe CIT, ne do të kryejmë verifikime më të plota të pretendimeve për pagesa dhe në vitin 2015 do të ndryshojmë procesin e verifikimit për ta lidhur drejtpërdrejt me të dhënat online të pagesës së taksave të bizneseve, në mënyrë që të ulët rrezikun e korrupsionit. Ndërmarrja e verifikimeve në formë elektronike do të ndihmojë për përshpejtimin e procesit të pagimit.

16. Ne do të fillojmë përgatitjet së shpejti për të kaluar tek taksat e pronës e bazuar në vlerësim deri në vitin 2015. Mbledhjet e taksave të pronave në nivel vendor janë aktualisht shumë të ulëta, duke reflektuar një përputhshmëri të dobët dhe të dhëna të paplota mbi pronat, gjë që e bën sistemin të vështirë për t'u administruar. Ne kemi kërkuar asistencë teknike për prezantimin e një takse prone të bazuar në vlerësim, e cila do të bazohet në vlerësimin objektiv të vlerave të pronave. Për këtë qëllim, ne planifikojmë të fillojmë punën për imazhet gjeo-hapësinore dhe përforcimin e regjistrit hipotekor deri në fund të vitit 2014.

17. Reforma në Administratën Publike është pikë kryesore e axhendës sonë politike. Objektivi ynë është krijimi i një shërbimi civil profesional me imunitet nga ndërhyrja politike. Në vitin 2014 ne do të kryejmë një rishikim të administratës publike për informimin e reformave të ardhshme. Qëllimi ynë është rritja e efikasitetit dhe ulja e shpenzimeve, duke përfshirë zvogëlimin e numrit të punonjësve në administratën publike. Qeveria nuk do të punësojë personel të ri mbi nivelin e lejuar nga organigramat aktuale dhe numri i punonjësve në administratën publike në vitin 2014 nuk do të tejkalojë nivelin aktual prej 87,700 personash. Më

tej, ne jemi të angazhuar për punësimin e punonjësve të rinj mbi bazën e meritave dhe në përputhje të plotë me Ligjin e ri të Shërbimit Civil që do të zbatohet në muajin prill 2014.

18. Reforma e pensioneve është një prioritet kyç afatmesëm. Sistemi aktual përbën një barrë të rëndë në burimet buxhetore, kryesisht për shkak të nivelit shumë të ulët të grumbullimeve dhe kërkon reformë gjithëpërfshirëse me qëllim garantimin e qëndrueshmërisë së saj afatmesme fiskale. Ne pranojmë se vendosja e pensioneve publike mbi një bazë të qëndrueshme do të kërkonte racionalizim të përfitimeve dhe kontributeve. Një Komision i ri Reformash që do të krijohet në mars 2014 (objektivi strukturor) do të fillojë një rishikim gjithëpërfshirës të sistemit të pensioneve në bashkëpunim me Bankën Botërore dhe do të paraqesë një strategji afatmesme reformash pranë Këshillit të Ministrave për aprovim në muajin dhjetor 2014 (objektivi strukturor).

19. Struktura ekzistuese e përfitimeve do të rishikohet. Ne synojmë të reformojmë sistemin e aftësisë së kufizuar për parandalimin e abuzimit. Në këtë drejtim ne synojmë të ndjekim penalisht personat që shpallen fajtorë për abuzim ndaj sistemit, në mënyrë që të luftojmë incidente të ngjashme në të ardhmen. Për më tepër, ne do të përmirësojmë programimin për kompensimin e pronave dhe do të trajtojmë mashtrimin me Skemën e Asistencës Sociale të Bankës Botërore.

20. Në vitin e ardhshëm ne planifikojmë gjithashtu të fillojmë një përpjekje gjithëpërfshirëse për reformën e qeverisjes vendore. Problemet në administratën e qeverisjes vendore i shtohet rreziqeve financiare dhe pengon ofrimin efektiv të shërbimeve. Synimi ynë është të përmirësojmë financat, të rrisim autonominë dhe t'i bëjmë ato më të përgjegjshme për vendimet e tyre. Reforma administrative dhe territoriale që duhet të përfundojmë përpara zgjedhjeve vendore të vitit 2015 duhet të ndihmojë për trajtimin e disa problemeve rreth funksionimit të njësisë të qeverisjes vendore, të lidhura me mbledhjen e të ardhurave, menaxhimin e burimeve njerëzore, kontrollin financiar dhe transparencën.

21. Zhvillimi i mëtejshëm i shpenzimeve të kapitalit është thelbësor për përmbushjen e objektivave tona të zhvillimit në planin afatmesëm. Finalizimi i projekteve infrastrukturore në vazhdim është prioriteti ynë kryesor në planin afatshkurtër, me qëllim minimizimin e vonesave që shkaktojnë kosto shtesë. Në këtë kuadër, synojmë të rinegociojmë angazhimet ekzistuese të projektit gjatë vitit 2014 për të krijuar hapësirë për iniciativa të reja ndërsa ulim detyrimet e papaguara të qeverisë. Ne jemi të angazhuar për rishikimin gradual të alokimeve buxhetore drejt këtij qëllimi dhe në përputhje me kuadrin makro në planin afatmesëm.

III. PARANDALIMI DHE LIKUIDIMI I PAGESAVE TË PRAPAMBETURA TË QEVERISË

22. Prioriteti ynë parësor është përmbushja e detyrimeve të pagesave qeveritare dhe shmangia e lindjes së detyrimeve të reja të papaguara në të ardhmen. Grumbullimi i konsiderueshëm i pagesave të prapambetura në sektorin publik gjatë viteve të fundit është një faktor kryesor që ka kontribuar në ngadalësimin e aktivitetit ekonomik dhe ka krijuar një zinxhir negativ të vonesave të pagesave që kanë ndikuar negativisht tek bilancet korporative dhe bankare. Një likuidim i menjëhershëm i këtyre detyrimeve duhet të ndihmojë për rivendosjen e besimit dhe lehtësimin e kufizimeve të likuiditetit në sektorin privat.

23. Shlyerja e pagesave të prapambetura do të udhëhiqet nga një strategji e likuidimit dhe parandalimit transparent dhe gjithëpërfshirës. Kjo strategji do të publikohet çdo tre muaj në faqen e internetit të Ministrisë së Financave. Strategjia e Likuidimit dhe Parandalimit të Pagesave të Prapambetura (APCS; masa paraprake) do të përfshijë masat që qeveria do të ndërmarrë për të garantuar trajtimin e të metave në sistem që kanë shkaktuar problemin e pagesave të prapambetura. Ajo do të përcaktojë gjithashtu strukturën e procesit të likuidimit, duke përfshirë angazhimin financiar në funksion të ekzekutimit të likuidimit (Komiteti i Pagesave të Prapambetura). Ne presim të paguajmë pagesat e prapambetura pa vonesë pas verifikimit. Kontrolli i Lartë i Shtetit do të përfshihet në verifikimin dhe monitorimin e procedurave të ndjekura dhe respektimin e tyre nga APCS. Ne do të kontraktojmë gjithashtu një auditues të jashtëm për të kryer një kontroll të bazuar në risk ex-post të rasteve të përzgjedhura në mënyrë të rastësishme (objektivi strukturor, qershor 2014) për të garantuar se procesi i shlyerjes do të jetë në përputhje me APCS-në. Ndarja në pagesa të prapambetura individualisht të likuiduara, në bazë të shumës dhe rezultati i përfundimeve të audituesit të jashtëm do të publikohen çdo tre muaj në faqen e internetit të Ministrisë së Financave (objektivi strukturor i vazhdueshëm). Financimi i jashtëm nga FMN dhe Banka Botërore do të na japin mundësinë të përmbushim synimin tonë të një likuidimi në kohë të këtyre pagesave të prapambetura, pa sforcuar tregjet e brendshme financiare me volumin e lëshimit të obligacioneve vendore që do të kërkoheshin ndryshe. Megjithatë, ne presim që procesi i verifikimit dhe analizës së plotë të kufizojë sasinë e pagesave të prapambetura të likuiduara në 11.7 miliardë lek deri në qershor 2014 dhe 35 miliard lek deri në dhjetor 2014. Ne do të konsultohemi me personelin e Fondit nëse likuidimi i pagesave të prapambetura tejkalon këto marzhe likuidimi.

24. Përveç likuidimit të pagesave ekzistuese të prapambetura, ne jemi gjithashtu të angazhuar për të vënë në funksionim proceset e nevojshme për monitorimin e angazhimeve të ardhshme dhe shmangien e grumbullimit të pagesave të prapambetura. Hapi i parë në këtë drejtim ka qenë përfshirja e Autoritetit shqiptar të Rrugëve si një prej pesë institucioneve në prezantimin pilot të zgjerimit të Sistemit të Thesarit në nëntor 2012. Ky ndryshim i ka dhënë pesë institucioneve përgjegjësinë për të regjistruar të gjitha angazhimet dhe para-angazhimet kontraktuale në sistemin e Thesarit. Përveç kësaj, ne kemi forcuar menaxhimin e angazhimeve duke kërkuar që të gjitha urdhrat e reja të prokurimit (për mallrat, punimet dhe shërbimet) t'i dërgohen Ministrisë së Financave për likuidim përpara fillimit të procesit të tenderimit. Paraqitja

në Parlament e legjislacionit për të përcaktuar qartë pagesat e prapambetura të shpenzimeve dhe kushtet e pagesës është një masë paraprake sipas programit për muajin janar 2014.

25. Më tej, ne do të përmirësojmë procedurat e raportimit dhe aprovimit për urdhrat e prokurimit, veçanërisht për angazhimet financiare shumëvjeçare. Një arsye e rëndësishme për krijimin e pagesave të prapambetura kontraktuale ka qenë mungesa e kontrollit ndaj procesit të prokurimit, veçanërisht për kontratat shumëvjeçare që kërkojnë burime buxhetore më shumë se viti aktual. Për trajtimin e problemit, duke filluar nga muaji mars 2014 ne do të kërkojmë që të gjitha urdhrat e prokurimit t'i dërgohen Ministrisë së Financave për likuidim, bazuar në shumat e caktuara dhe tavanet e angazhimeve jashtë vitit aktual fiskal. Nga pikëpamja operationale, kjo do të kryhet nëpërmjet hapave të mëposhtëm:

- Ministria e Financave (MF) do të lëshojë udhëzime për buxhetin në janar 2014 për të gjithë subjektet e qeverisjes qendrore për të raportuar të gjitha urdhrat e reja të propozuara të prokurimit për likuidim nga MF dhe do të pezullojë lëshimin e urdhrave të reja shumëvjeçare të prokurimit derisa tavanet e angazhimeve jashtë vitit aktual fiskal të aprovohen nga Këshilli i Ministrave (KM) (masë paraprake). Kjo duhet të garantojë se prokurimet e reja do të bëhen vetëm në respektim të tavanëve të angazhimeve jashtë vitit aktual fiskal.
- MF do të fillojë realizimin e urdhrave të prokurimit brenda vitit, bazuar në ndarjet e shumave dhe do të nënshkruajë në secilin urdhër të realizuar prokurimi (janar 2014).
- MF do të regjistrojë urdhrat e nënshkruara të prokurimit për të gjitha kontratat e investimit dhe për të gjitha shpenzimet aktuale më të larta se 300,000 dollarë në vit në një bazë të dhënash të përcaktuar (janar 2014).
- MF do të lëshojë udhëzime për të gjitha qeveritë vendore për të raportuar të gjitha urdhrat e reja të prokurimit tek MF, duke filluar nga shtatori 2014 (objektivi strukturor, mars 2014).
- MF do t'i paraqesë KM-së propozime për kufijtë e angazhimeve jashtë vitit aktual fiskal dhe do të sigurojë aprovimin e tyre (mars 2014).
- Subjektet qeveritare do të lejohen të rifillojnë lëshimin e urdhrave shumëvjeçare të prokurimit dhe do të fillojnë raportimin e tyre pranë MF-së, duke përfshirë programet e tyre të disbursimit në vit (mars 2014).
- MF do të fillojë realizimin e urdhrave shumëvjeçare të prokurimit bazuar në ndarjet e shumave vjetore dhe tavanet e angazhimeve jashtë vitit aktual fiskal (mars 2014).

Procedurat e mësipërme të raportimit dhe likuidimit do të vihen në funksionim derisa të rikonfigurojmë Sistemin e Thesarit për të përmbushur të njëjtat funksione për ministrinë kyçe dhe për të zgjeruar gradualisht mbulimin e sistemit me 60% të buxhetit të shtetit dhe Bashkinë e Tiranës deri në fund të vitit 2014.

26. Ne jemi duke planifikuar kryerjen e disa përmirësimeve shtesë në menaxhimin financiar publik në vitin 2014. Këto do të përfshijnë: i) modifikimin e modulit të angazhimit në sistemin e thesarit për zbërthimin e angazhimeve shumëvjeçarë të ndarjeve të shumave individuale vjetore deri në qershor 2014; ii) kërkesën e regjistrimit në sistemin e thesarit të të gjitha faturave të marra, pavarësisht nga disponueshmëria e parave/arkëtimeve brenda 5 ditëve nga pranimi deri në qershor 2014, iii) forcimin e afateve dhe qarkullimit të informacionit tatimor dhe të të ardhurave, në mënyrë që transaksionet bruto dhe vlerat e grumbullimeve dhe kompensimeve të përfshihen në sistemin e thesarit çdo javë duke përdorur ndërfaqen për shkëmbimin e të dhënave midis Sistemit Informativ Tatimor dhe Sistemit të Thesarit deri në vitin 2015. Përveç kësaj, ne i kemi dhënë autoritet dhe përgjegjësi thesarit për të ekzekutuar transaksionet e pagesave të shlyerjes së taksave, duke filluar nga janari 2014. Ne gjithashtu po marrim asistencë nga Instrumenti për Asistencën e Para-aderimit (IPA)- projekti i financuar i binjakëzimit (i mbështetur nga qeveritë frënge dhe austriake), i cili po ofron asistencë teknike për reformat e Menaxhimit Financiar Publik, veçanërisht një rishikim gjithëpërfshirës të legjislacionit parësor dhe dytësor.

27. Ne planifikojmë fillimin e prezantimit të kufijve të angazhimeve financiare me buxhetin e vitit 2015 (objektivi strukturor, dhjetor 2014). Kufijtë e angazhimeve financiare do të specifikojmë për çdo zë linje të buxhetit, shumat e angazhimeve financiare që mund të realizohen në vitin aktual dhe për secilin vit jashtë vitit aktual fiskal. Shuma e kufijve të angazhimit financiar do të jetë më e ulët sesa tavanet e parave/arkëtimeve për vitet jashtë vitit aktual fiskal, për të ruajtur hapësirë për angazhime të reja financiare që do të bëhen në vitet jashtë vitit aktual fiskal. Gjithashtu, ne do të ndryshojmë ligjet përkatëse në vitin 2014 për të zbatuar ligjërisht kufijtë e angazhimeve financiare. Ndërkohë, ne do të realizojmë fushave publike për të informuar komunitetin e biznesit në lidhje me masat e mësipërme reformuese.

28. Për të monitoruar ndonjë grumbullim të ri potencial të pagesave të prapambetura, ne do të forcojmë raportimin financiar të të dhënave të agjencive qeveritare, duke filluar me ministrinë që kanë krijuar shumat më të mëdha të pagesave të prapambetura ekzistuese. Duke filluar nga tremujori i parë i vitit 2014, MF do të kryejë një shqyrtim tremujor të grumbullimit të pagesave të prapambetura midis pjesëve të përzgjedhura të qeverisë qendrore (Ministrinë e Transportit, Shëndetësisë, Arsimit, Drejtësisë dhe Mbrojtjes dhe GDT) për mbledhjen e informacionit për të gjitha detyrimet e papaguara (objektivi strukturor, prill 2014). Mbulimi i shqyrtimit për pagesat e prapambetura duhet të zgjerohet në mënyrë graduale (objektivi strukturor, tetor 2014). Një njësi e re përgjegjëse për kryerjen e shqyrtimeve dhe konsolidimin e rezultateve do të krijohet pranë MF-së; njësi do të mbledhë dhe monitorojë të dhënat për pagesat e prapambetura. Ne do t'i dërgojmë FMN-së për rishikim një raport shqyrtimi përfundimtar, 45 ditë pas fundit të secilit tremujor. Ndërkohë, ne do të kryejmë trajnime për raportimin financiar për të gjitha ministrinë e linjës, me synimin e zgjerimit gradual të shqyrtimit

për ministrinë e tjera. Deri në fund të vitit 2014, shqyrtimi pritet të mbulojë 10 ministri me stoqe më të larta ekzistuese të pagesave të prapambetura.

IV. POLITIKA MONETARE DHE E SHKËMBIMIT VALUTOR

29. Banka e Shqipërisë mbetet e angazhuar për të ruajtur stabilitetin e çmimeve sipas një kuadri të synuar nga inflacioni. Siç përcaktohet në strategjinë tonë afatmesme, Banka e Shqipërisë synon të arrijë një inflacion mesatar të përgjithshëm CPI prej 3 për qind në planin afatmesëm, me një marzh tolerance prej +/-1 pikë për qind që përfaqëson rastet e ndryshimeve të papritura të çmimeve dhe rastet e rritjes së çmimeve për shkak të inflacionit të shkuar. Procesi i vendimmarrjes së politikës monetare udhëhiqet nga devijimi i inflacionit të parashikuar nga ky objektivi ndërsa përpiqet të shmangë paqëndrueshmërinë e tepërt në sektorin real dhe financiar. BSH synon inflacionin e përgjithshëm por do të monitorojë gjithashtu inflacionin bazë si masë të presioneve kryesore të inflacionit. Performanca e inflacionit do të monitorohet nëpërmjet një klauzole konsultimi për inflacionin (shihni MTM-në).

30. BSH mbetet e angazhuar ndaj një regjimi të lirë të shkëmbimit valutor të luhatshëm. Ky regjim plotëson objektivin tonë të stabilitetit të çmimeve dhe mbështet kuadrin tonë operacional të politikës monetare. BSH do të synojë gjithashtu të ruajë mbulimin e mjaftueshëm të rezervave gjatë programit; mbulimi i rezervave është aktualisht mbi nivelin e parashikuar nga matësit standardë të rezervave. Për kohëzgjatjen e programit, pa miratimin e Fondit, ne nuk do të prezantojmë apo intensifikojmë kufizimet për kryerjen e pagesave dhe transferimeve për transaksionet aktuale ndërkombëtare, as nuk do të prezantojmë ose ndryshojmë ndonjë praktikë të shumëfishtë valutore ose nuk do të lidhim marrëveshje dypalëshe pagese që janë të papajtueshme me Nenin VIII të Marrëveshjes së Fondit. Më tej, ne nuk do të prezantojmë ose intensifikojmë kufizime importi për balancën për arsye pagesash.

31. Instrumenti kryesor i politikës monetare do të vazhdojë të jetë norma një javore e marrëveshjes së riblerjes. Operacionet tona monetare do të synojnë arritjen e një furnizimi të mjaftueshëm likuiditeti, në mënyrë që normat afatshkurtra të interesit në tregun ndër-bankar të jenë afër normave të politikës sonë. BSH do të synojë përmirësimin e kuadrit të saj operacional me qëllim rritjen e efikasitetit të mekanizmit të transmetimit dhe nxitjen e zhvillimit të tregjeve të parave. Me qëllim rritjen e transparencës dhe efektivitetit tonë dhe përmirësimin e koordinimit të pritshmërive të inflacionit, BSH do të vazhdojë të përmirësojë strategjinë e saj të komunikimit.

V. RUAJTJA E STABILITETIT TË SEKTORIT FINANCIAR

32. BSH do të vazhdojë të monitorojë nga afër situatën në sektorin bankar për të garantuar se do të mbetet e mirë-kapitalizuar dhe likuide. Nëse është e nevojshme, BSH do të aplikojë nivele më të larta minimale të kërkuara të kapitalit me risk të ponderuar dhe raporte likuiditeti sipas profileve të riskut të bankave individuale. Me qëllim identifikimin e problemeve

të tjera potenciale në sektorin bankar, BSH do të vazhdojë të kryejë rregullisht testime të integruara të paaftësisë paguese dhe likuiditetit (nga nivelet më të ulëta tek më të larta dhe anasjelltas), duke zbatuar skenarë që marrin përsipër pasiguri të vazhdueshme në mjedisin ekonomik dhe paqëndrueshmëri të rritur në treguesit makroekonomikë.

33. Ulja e Kredive të Këqija është një prioritet dhe BSH do të fokusohet në masat përkatëse dhe do të garantojë forcimin e standardeve për huatë e reja. Në këtë drejtim, deri në shkurt 2014 BSH do të përmirësojë kuadrin rregullator për të forcuar standardet e kredive dhe për të ofruar më shumë orientim për menaxhimin e kredive të këqija. BSH dhe MF, në bashkëpunim me Ministrinë e Drejtësisë dhe agjenci të tjera përkatëse dhe Shoqatën shqiptare të bankave, ka paraqitur ndryshimin ligjor të Ligjit Tatimor në Parlament për eliminimin e problemeve ligjore dhe teknike që pengojnë fshirjen e huave nga bilancet e bankave brenda muajit janar 2014. Përveç kësaj, ne do të përgatisim (me ndihmën e FMN-së) ndryshimet në Kodin Civil dhe në ligje të tjera përkatëse, me qëllim prezantimin e përmirësimeve në kërkesat e paftësisë paguese, do të caktojmë pagesat për përmbaruesit në përputhje me normën e suksesit (dhe nuk do të kërkojmë pagesë të plotë paraprake siç ndodh aktualisht) dhe do të kufizojmë diskrecionin gjyqësor në shtyrjen e pagesave të huamarrësve ose përcaktimin e prioritetit në pretendimet e kolateralit. Natyrisht, likuidimi i pagesave të prapambetura do të ndihmojë për reduktimin e kredive të këqija.

34. Gjithashtu, do të rishikohet Ligji mbi Falimentin. Ligji aktual është i pamjaftueshëm, veçanërisht në lidhje me caktimin e afateve për procesin dhe likuidimin e pronës. Një projekt i përbashkët me IFC-në do të fillojë në muajin shkurt për rishikimin e kuadrit ligjor që trajton çështje të falimentit.

35. Qeveria e Shqipërisë do të vazhdojë të forcojë kuadrin e saj makro-prudencial. Në këtë drejtim ajo do të mbledhë informacion shtesë për koordinimet midis sektorit bankar dhe institucioneve financiare jo-bankare dhe do të forcojë kuadrin e saj financiar të gatishmërisë ndaj krizës për trajtimin e çështjeve të riskut sistemik deri në fund të vitit 2014, duke përfshirë kuadrin e Asistencës së saj të Likuiditetit Emergjent (ELA) për të qenë në përputhje me rekomandimet e FSAP. QSH, së bashku me autoritete të tjera, do të garantojë zhvillimin e takimeve të Grupit Këshillimor të Stabilitetit Financiar (FSAG) çdo tre muaj siç kërkohet dhe do të fokusohet në stabilitetin financiar dhe menaxhimin e riskut sistemik. Gjithashtu, deri në fund të muajit mars 2014 ne do të prezantojmë takime mujore në nivel teknik (objektivi strukturor, mars 2014). Të gjitha autoritetet do të bashkëpunojnë nën drejtimin e FSAG-së për të forcuar mbështetjen ligjore të FSAG-së për parandalimin dhe menaxhimin e një krize financiare sistematike. Me qëllim garantimit që rreziqet nga mungesa e një tregu dytësor të borxhit publik efektivisht të lehtësohen, Qeveria e Shqipërisë planifikon gjithashtu të nxjerrë një rregullore deri në mars 2014, e cila zbatohet për të njëjtat standarde të kolateralit për të gjitha operacionet monetare të Qeverisë së Shqipërisë (duke përfshirë riblerjet dhe marrëveshjet e kundërta të

riblerjeve) dhe të zgjerojë pranimin e kolateraleve për të gjitha letrat me vlerë të negocioueshme të lëshuara nga Qeveria e Shqipërisë (objektivi strukturor, mars 2014).

36. BSH do të përmirësojë më tej instrumentet e saj për testimin e defekteve. Ajo do të synojë zhvillimin e aftësive të qëndrueshme teknike në banka në shtrirje kohore, me qëllim përmirësimin e cilësisë së testeve të integruara të problemeve nga paaftësia paguese. Në këtë kuadër, Qeveria e Shqipërisë do të përmirësojë procedurat e saj deri në shtator 2014 për të garantuar se makro-modeli dhe modelet e tjera mbështetëse do të përdoren efektivisht për të përcaktuar skenarët makroekonomikë dhe për të vlerësuar ndikimin e tyre për qëllime të testimit të problemeve.

37. Gjatë vitit 2014 Qeveria e Shqipërisë planifikon marrjen e masave që do të lehtësojnë zhvillimin e tregut dytësor për letrat me vlerë qeveritare. Sistemi i ri i cili përfshin automatizimin e plotë të likuidimit dhe regjistrimin e transaksioneve të letrave me vlerë qeveritare, synon të minimizojë rreziqet e përfshira në transaksione, si për shembull rrezikun e shlyerjes, rrezikun e likuiditetit dhe rrezikun ligjor. Kjo duhet të ndihmojë edhe nxitjen e zhvillimit të tregut dytësor në letrat me vlerë qeveritare, edhe tregun e riblerjeve me këto letra me vlerë bazë. Më tej, forcimi i mjedisit teknologjik dhe ligjor për shkëmbimin e dokumenteve qeveritare mund të ndihmojë gjithashtu për nxitjen e pjesëmarrjes më të madhe nga investitorë të huaj në këtë treg.

38. Ne do të forcojmë gjithashtu kuadrin rregullator për sektorin financiar jo-bankar. Ne do të vazhdojmë me ndryshimet në ligjin që rregullon operacionet e Autoritetit Shqiptar për Mbikëqyrjen Financiare ASMF) me qëllim që të forcojmë pavarësinë e saj operacionale dhe financiare, dhe të ndryshojmë ligjin e sigurimeve në pajtim me rekomandimet nga FSAP-ja e fundit (objektiv strukturor, qershor 2014). Ne do të rishikojmë gjithashtu kuadrin rregullator për fondet e investimeve në Shqipëri për të prezantuar kërkesat për likuiditet dhe kapital (objektiv strukturor, qershor 2014) dhe do të kërkojmë llogaritjen e vlerës neto të sendeve pasurore që do të bëhet me bazë nga tregu në treg (objektiv strukturor, qershor 2014). Ne kemi kërkuar asistencë teknike për të përcaktuar si të caktohet vlera e tregut e këtyre sendeve pasurore, duke patur parasysh mungesën e tregut dytësor dhe zbatimin do të bazohej në rezultatin e asistencës teknike. Ne gjithashtu do të fuqizojmë kërkesat për deklarimin e fondeve dhe mbrojtjen e konsumatorit deri në shtator 2014 për t'i përafëruar me rekomandimet e FSAP-së.

VI. PËRMIRËSIMI I BASHKËRENDIMIT TË POLITIKAVE MAKROEKONOMIKE

39. Për të fuqizuar bashkërendimin e politikës makroekonomike, ne kemi ndërmarrë hapa për të institucionalizuar këtë bashkëpunim. Këshilli Kombëtar Ekonomik i reformuar së fundmi (KKE) do të funksionojë si një forum tryeze e rrumbullakët ku komuniteti i biznesit mund të arrijë nivelet më të lartë të qeverisë me shqetësimet, idetë dhe propozimet e tyre. KKE-ja kryesohet nga Kryeministri dhe do të bashkërendojë politikat e qeverisë me nevojat dhe

kërkesat e sektorit të biznesit dhe donatorëve, me qëllim që të krijohen politika funksionale dhe komunikim eficient ndërmjet të gjithë grupeve të interesit. Një Komision ndër-ministror për Politikën e Zhvillimit Ekonomik do të ndihmojë për të ofruar një reagim të integruar nga të gjithë institucionet qeveritare për çështjet kryesore ekonomike, Ne gjithashtu krijuam një këshill tatimor – një organ konsultativ i Ministrisë së Financave që do të angazhohet me komunitetin e biznesit.

VII. REFORMAT STRUKTURE

A. Klima e Biznesit

40. Klima e Biznesit është një faktor i rëndësishëm në fuqizimin e investimeve dhe qeveria është e përkushtuar të ndërmarrë një rol aktiv në reformat në këtë fushë. Qëndrimi ynë lehtëson trajtimin e çështjeve problematike në një periudhë afat shkurtër dhe afat gjatë. Përveç zgjidhjes së problemit të prapambetjeve, gjë që është kritike për rivendosjen e shëndetit në sektorin privat, ne po ndërmarrim hapa aktivë, duke përfshirë krijimin e Këshillit Kombëtar Ekonomik që do të lehtësojë komunikimin e drejtpërdrejtë ndërmjet komunikimit të biznesit dhe qeverisë, garën për procedurat e gabuara dhe të dëmshme, të vendosura në faqen e internetit të Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik dhe në vazhdim, që do të trajtojë problemet procedurale dhe rishikimin e legjislacionin për TVSH-në, që është tashme i filluar, për të siguruar që ankimet e biznesit të trajtohen menjëherë. Masat që ne po zbatojmë në përmirësimin e administrimit të të ardhurave, duke përfshirë angazhimin e një konsulenti, do të ndihmojnë në uljen e praktikave *ad hoc* nga agjencitë qeveritare për të ardhurat.

41. Ne planifikojmë të ndërmarrim një vlerësim të plotë të kuadrit rregullator për biznesin që do të ofrojnë një bazë për agjendën afat-mesme. Ministria e Ekonomisë do të kërkojë kontribute nga komuniteti lokal i biznesit nëpërmjet komunikimit të drejtpërdrejtë me ta dhe grupet e interesit (tashmë në vazhdim në lidhje me masat për lehtësimin e prodhimit) me qëllim që të identifikohen mangësitë kryesore që duhet të trajtohen. Ne shpresojmë të zbatojmë një projekt të EBRD-së mbi një reformë në klimën e biznesit në pjesën e dytë të vitit 2014. MM-ja mund të nënshkruhet nga Kryeministri gjatë vizitës zyrtare në selinë e EBRD-së më 24 shkurt, që do të identifikojë dhe zgjidhë pengesat kryesore legjislative dhe procedurale për aktivitetin e sektorit provat. Ministria po përgatit gjithashtu një pyetësor që do t'i dërgohet komunitetit të biznesit mbi procedurat më të dëmshme dhe që konsumojnë kohë që ato hasini në Shqipëri. Gara u mbajt nga 6 dhjetori 2013 deri më 6 janar 2014, duke identifikuar 19 procedura por nuk është rihapur për të dhënë më shumë kohë për komunitetin biznesit të ofrojnë komentet dhe sugjerimet e tyre. Duke trajtuar shqetësimet e tregut me politika të përshtatshme dhe procedura institucionale, qeveria do të garantojë që të krijohet baza për një treg më shumë funksional, gjë që duhet të ndihmojë dhe në lehtësimin e investimeve të reja. Ministria e Zhvillimit Ekonomik

po rishikon gjithashtu koncesionet ekzistuese për elementët e ekskluzivitetit që rezultojnë në monopole. Çdo ndryshim duhet të bëhet në pajtim me ligjet e zbatueshme.

42. Një reformë e procedurave të regjistrimit të biznesit do të ketë prioritet të lartë. Objektivi do të ishte përmirësimi i transparencës dhe ulja e kohës që harxhojnë bizneset në këtë fushë. Ne planifikojmë një rishikim të plotë të Zyrës Kombëtare të Regjistrimit në fillim të vitit 2015, duke përfshirë rishikimin e legjislacionit, fillimin e aplikimeve online dhe tabelat financiare online, gjë që do të jetë baza për reformimin e proceseve burokratike, duke përmirësuar mbajtjen e regjistrave dhe sigurimin e transparencës. Veçanërisht, ne planifikojmë reformimin e kuadrit rregullator të sektorit të turizmit në fillim të pjesës së dytë të vitit 2014 për të përmirësuar cilësinë e shërbimit dhe të sigurojë respektimin e standardeve ndërkombëtare.

B. Reforma Bujqësore

43. Ne gjithashtu planifikojmë një sërë reformash në sektorin bujqësor, që ne besojmë që ka potencial të konsiderueshëm të pashfrytëzuar. Ne planifikojmë të kryejmë reformën e tokës bujqësore, që do të fuqizonte të drejtat e pronës dhe do të ofronte ekonominë e shkallës dhe do të lehtësonte investimet në sektor. Qëllimi ynë është shpërndarja e 70 për qind të titujve të tokës deri më 2015. Përmirësimet në bashkërendimin e të gjithë institucioneve qeveritare me juridiksion në licencim, certifikim dhe dhënie të titujve të pronësisë për të krijuar një sistem të integruar informacioni për fermerët dhe tokën do të mbështesin edhe përpjekjen e reformës. Ne do të ngremë Rrjetin e të Dhënave të Llogarive të Fermerëve brenda vitit 2017, i cili do të përmbajë llogari individuale për të gjithë fermerët dhe do të ndihmojë fermerët të kenë akses tek huadhënia dhe tregjet. Zhvillimi Rural dhe Administrimi i Ujërave dot ë përpiqet të përmirësojë infrastrukturën e ujitjes dhe sigurinë e ushqimit, duke zhvilluar iniciativa për ndërtimin e kapaciteteve në sektor. Përfundimisht, ne synojmë të decentralizojmë menaxhimin e fondeve të Zhvillimit Rural brenda vitit 2016 dhe të përafrojmë strukturat organizative me kërkesat e BE-së.

C. Programet e Mirëqenies Sociale

44. Për mbrojtjen sociale, qeveria përpiqet të përmirësojë barazinë dhe efikasitetin e sistemit. Ministria e Mirëqenies do të synojë të “de-institucionalizojë” shërbimet sociale, duke kombinuar transfertat e drejtpërdrejta monetare me shërbimet e dhëna. Një projekt i ri TA me Bankën Botërore do të modernizojë skemën e asistencës sociale dhe do të prodhojë një formulë të unifikuar për vlerësimin e të gjithë aplikantëve për Ndihmë Ekonomike dhe Pensione të Nevojave të Veçantë. Ne gjithashtu planifikojmë të prezantojmë brenda prillit 2014 një bazë të dhënash që do të lejojë agjenci të ndryshme qeveritare të shkëmbejnë të dhënat që mbahen publikisht për individët, gjë që do të lehtësojë verifikimin e dyfishtë të pretendimeve dhe do të pakësojë pretendimet mashtruese për përfitimet sociale, që kanë dalë në vitet e fundit. Duke përmirësuar mbikëqyrjen e programeve të përfitimeve sociale, ne presim të ulim numrin e përfituesve me 20 për qind brenda vitit 2016.

45. Ne po zhvillojmë një iniciativë për të plotësuar përfitimet sociale me trajnim profesional me qëllim që të aftësohen përfituesit për të gjetur punë. Një pjesë e njerëzve të cilët marrin ndihmë ekonomike do të marrin një pagesë të vogël në vend të ndihmës, dhe do të angazhohet në punë komunitare. Kjo politikë do të hyjë në fuqi brenda vitit 2015. Përveç kësaj, ne planifikojmë të zgjerojmë sistemin e shtysave që do të ofronte kompensim financiar për shoqëritë që punësojnë këta individë.

D. Sektori Energjetik

46. Task Forca për reformën e sektorit të energjisë dot ë zhvillojë një strategji afatmesme, në bashkëpunim me Bankën Botërore. Do të ketë ndryshime në të gjithë ligjet që rregullojnë sektorin e energjetikës – Ligji “Mbi sektorin e energjetikës”, brenda fundit të qershorit, Ligji për energjitë e Rinovueshme dhe Ligji për Eficiencën, brenda 31 dhjetorit 2014, me një model të rishikuar të tregut duke përfshirë të gjithë aktet e nevojshme nënligjore dhe rregulloret e gatshme brenda 31 dhjetorit 2014. Ministria e Energjetikës do të projektojë një plan brenda tremujorit të parë të vitit 2014 për të rritur faturimin në rajonet kur mbizotëron informaliteti. Ministria do të përpiqet për një rritje të faturimit të saktë, fillimisht nëpërmjet shpenzimeve mesatare bazuar në konsum, dhe pastaj me masa të veçanta në lidhje me energjinë para se ta arrijë konsumatorin. Ne gjithashtu do të rishikojmë, brenda qershorit 2014, sistemin e tarifave për të sjellë çmimet më afër çmimeve të tregut, dhe do të rishikojmë çmimet për energjinë e ushqyer nga centralet e vegjël private hidro-elektrike të shoqërive (HEC) brenda 31 dhjetorit 2014. Përveç kësaj, ne do të rishikojmë, brenda qershorit 2014 dhe do të dallojmë qartësisht tipet e klientëve që kërkojnë subvencione për energjinë elektrike. Një strategji pritet të paraqitet në Parlament në dhjetor.

47. Masat administrative janë planifikuar për të ulur humbjet e sistemit dhe të zgjerojnë bazën e pagesve të faturave. Një task forcë në bashkëpunim me agjenci të tjera të zbatimit të ligjit do të identifikojë konsumatorët të cilët marrin shërbimin ilegalisht, shkëputin ato nga rrjeti, përveç kur ka një kërkesë të ligjshme, dhe do të japin asistencë për të ri-lidhur këta si klientë të rinj, ligjërisht. Task forca do të publikojë raporte tremujore mbi progresin e arritur, një muaj para fundit të çdo tremujori. Task Forca do të identifikojë nevojat e imediate për riparimet matësve dhe mirëmbajtjen e rrjetit dhe propozojë një plan investimesh brenda tremujorit të parë të vitit 2014.

48. Përveç kësaj, ne planifikojmë të zgjidhim borxhit ndërmjet shoqërive që janë akumuluar në sektorin e energjetikës. Për shkak të humbjeve të mëdha në rrjet dhe normës së ulët të arkëtimeve nga shoqëria e shpërndarjes, shoqëria ka akumuluar prapambetje të konsiderueshme kundrejt shoqërisë shtetërore energjetike. Task Forca e sektorit të energjisë dhe Ministria e Energjetikës do të projektojnë një plan brenda tremujorit të parë të vitit 2014 për të

zgjdhur këto borxhe të ndërlidhur, të cilët e kanë bërë sistemin jo-funksional. Një zgjidhje me pajtim e konfliktit me shoqërinë e shpërndarjes mbetet prioriteti ynë kryesor.

49. Përfundimisht, ne planifikojmë të përmirësojmë rrjetin e shpërndarjes së energjisë për të rritur sigurinë e furnizimit dhe pakësuar humbjet. Kjo do të përfshijë instalimin e matësve të saktë dhe rrjeteve të rregullta nëpërmjet zbatimit të pjeshëm të zonës pilot, deri në fund të vitit 2014; ne duhet gjithashtu të përmirësojmë rrjetin e shpërndarjes dhe të përfundojmë ndërtimin e linjës së interkonjeksionit Tiranë Prishtinë brenda fundit të vitit 2014 dhe për Elbasan – Bitola (studimi është i përfunduar por asnjë afat nuk ka për ndërtimin). Fillimi i projekteve të rinj të rëndësishëm për gjenerimin e burimeve të reja të energjisë, si Skavica është gjithashtu një objektiv afat-gjatë. Do të ketë një analizë të Vizibilitetit të projektit të interkonjeksionit me Italinë dhe gjithashtu Master Plani për gazifikimin e vendit, nisur nga mundësitë e ofruar nga Projekti TAP. Banka Botërore do të mbështesë masat e mësipërme për reforma nëpërmjet një operacioni investimesh në bashkërendim me IFI-të e tjera.

E. Arsimi dhe Shëndetësia

50. Ne parashikojmë një agjendë të plotë për reformën arsimore dhe asaj në shëndetësi. Së pari, Ministria e Arsimit do të rrisë investimet në shkollimin e hershëm të fëmijëve për të arritur asketin dhe regjistrimin në arsimin para-shkollor dhe do të përmirësojë procesin e buxhetimit afatgjatë. Reformat e arsimit të lartë dot ë përqendrohen në alokimin e burimeve të universiteteve publike mbi bazën e cilësisë dhe performancës së kostos. Ne do të fillojmë një rishikim të plotë të performancës së dobët të sistemit të arsimit profesional dhe bazuar në konstatimet, ne duhet të rrisim numrin e institucioneve arsimit dhe të trajnimit profesional, duke theksuar përmirësimin e cilësisë së aftësive dhe uljen e mospërputhjeve në tregun e punës. Për këtë, ne gjithashtu planifikojmë të angazhojmë komunitetin e biznesit në projektimin e kurrikulës dhe vendosim masa stazhi tek shoqëritë, me qëllim që të sigurohet që arsimi profesional të lidhet drejtpërdrejt me kërkesat e tregut të punës. Në sektorin e shëndetësisë një Agjenci Kombëtare e re për Barnat dhe Materialet Mjekësore dot ë përmirësojë prokurimin e farmaceutikëve dhe materialeve të tjera mjekësore.

F. Integrimi në BE

51. Ne planifikojmë të fillojmë një rishikim të plotë të kuadrit ligjor të Integrimi European në pajtim me rekomandimet e Raport Progresit të Komisionit European. Ky rishikim dhe reforma pasuese do të synojnë përditësimin e strukturave bashkërenduese kombëtare për të trajtuar sfidat dhe detyrat e identifikuar nga BE-ja. Struktura e re do të përpiqet të zhvillojë një qëndrim të plotë në nivel institucional dhe një ndërgjegjësim në rritje të publikut në lidhje me çështjet e integritit.

G. Statistikat

52. Përmirësimi i shkëmbimit të të dhënave ndërmjet agjencive është një prioritet me qëllim përmirësimin e afateve besueshmërisë të llogarive kombëtare dhe statistikave të tjera makroekonomike. Ne planifikojmë së bashku me INSTAT-in dhe Bankën e Shqipërisë të prezantojmë brenda fundit të vitit 2014 një mënyrë më sistemike për të shkëmbyer të dhënat administrative në pajtim me Kodin e Statistikave Europiane të Praktikave dhe me Kuadrin e FMN-së për Vlerësimin e Cilësisë së të Dhënave, që do të eliminonte ose minimizonte publikimet në paraqitjen e të dhënave dhe unifikuar kërkesat për informacion nga biznesi.

VIII. MONITORIMI I PROGRAMIT

53. Programi do t'u nënshtrohet rishikimeve tremujore për pesë rishikimet e para dhe gjysmë-vjeçare pas tyre bazuar në kriteret e performancës, objektivat tregues dhe objektivat strukturore, sipas parashikimit në Tabelat 1-2 dhe në Memorandumin Teknik të Mirëkuptimit (MTM). Ne presim që katër rishikimet e para të zhvillohen përkatësisht më 28 qershor 2014, 15 shtator 2014, 15 dhjetor 2014, dhe 27 mars 2015. Këto rishikime do të kërkojnë përkatësisht respektimin e kushtëzimit për fundin e marsit 2014, fundin e qershorit 2014, fundin e shtatorit 2014 dhe fundin e dhjetorit 2014.

Tabela 1. Shqipëri: Kriteret e Performancës Cilësore dhe Objektivat Tregues
(Në milionë lekë, përveç kur tregohet ndryshe)

	2013				2014
	Par.	Mar	qer	shtat	dhjet
I. Kriteret Cilësore të Performancës					
1. Dysheme për rezervat neto ndërkombëtare të BSH-së (milion EUR)		1289	1289	1289	1289
2. Tavani për deficitin e përgjithshëm të likuiditetit të qeverisë qendrore duke përfshirë pagesat e prapambetjeve (kumulative)	83.6	16.0	26.6	33.4	56.8
II. Krite të Performancës në Vazhdim					
3. Akumulimi i prapambetjeve të reja të jashtme nga qeveria qendrore (milion EUR)		0	0	0	0
III. Konsultimi për Inflacionin					
4. ndryshim 12-muaj për qind në çmimet e konsumatorëve					
Gama e sipërme e jashtme		5.0	5.0	5.0	5.0
Gama e sipërme e brendshme		4.0	4.0	4.0	4.0
Pik faktike/qendrës	1.9	3.0	3.0	3.0	3.0
Gama e brendshme e ulët		2.0	2.0	2.0	2.0
Gama e jashtme e ulët		1.0	1.0	1.0	1.0
IV. Objektivat tregues					
5. Tavan mbi rritjen e kredisë së Bankës së Shqipërisë për qeverinë qendrore (kumulative)		0	0	0	0
6. Tavan mbi akumulimin e prapambetjeve të brendshme të qeverisë qendrore (siç raportohet nga shqyrtimi tremujor i MF-së për akumulimin e prapambetjeve)		0	0	0	0
7. Dyshemeja për shlyerjen e prapambetjeve të brendshme të qeverisë qendrore		0.0	0.0	0.0	14.2

Burimi: Autoritetet shqiptare dhe vlerësime dhe parashikime të personelit të Fondit

1. Këto do të përshtaten të reflektojnë diferencën në disbursimet e mbështetjes buxhetore nga kreditorë të jashtëm zyrtarë në lidhje me projeksionin e bazës.

2. Këto do të përshtaten të përjashtojnë pagesat për shlyerjen e prapambetjeve.
3. Këto do të përshtaten në rishikime pasuese për të reflektuar ndryshimet në stokun përkatës nga prapambetjet e panjohura më parë.
6. Këto do të përshtaten të reflektojnë diferencën në Disbursime të mbështetjes buxhetore nga kreditorët zyrtarë të jashtëm në lidhje me projeksionin e bazës.

**Tabela 2. Shqipëri: Veprimet paraprake dhe Objektivat Strukturore sipas ndihmës së dhënë në kuadër të EFF-së
Kondicionimi Data e testimit**

Veprimet paraprake

1. Parlamenti miraton buxhetin 2014 që përfshin masat e nevojshme për të përmbushur objektivat fiskale
2. DPT-ja ngre komitetet e menaxhimit për (a) çështjet e reformës; (b) operacionet e punës ditore; dhe (c) përmirësimet e përputhshmërisë së tatimpaguesve që do të jenë përgjegjës për vendimet strategjike në këto sfera.
3. Grupi i Punës së BSH-së dhe MF-së, në marrëveshje me Autoritetin e Tatimeve, paraqesin në parlament legjislacion që parashikon trajtimin e qartë dhe të unifikuar tatimor për çregjistrimet e NPL-ve.
4. Publikimi i strategjisë së plotë për parandalimin dhe shlyerjen e prapambetjeve (APCS) në faqen e internetit të MF-së (shih MTM-në).
5. Paraqitja në parlament i ligjit të ndryshuar për Pagesën e Prapambetjeve në Detyrimet Kontraktuale për të përcaktuar prapambetjet e shpenzimeve dhe termat e pagesave.
6. MF-ja nxjerr udhëzimet për buxhetin për të gjitha subjektet e qeverisë qendrore për të i) raportuar të gjitha porositë e prokurimeve për miratim nga MF-ja, dhe (ii) pezulluar të gjitha porositë e reja të prokurimeve shumë-vjeçare derisa të aprovohen tavanet shumë-vjeçare nga Këshilli i Ministrave (KM) (shih MPEF)

Objektivat Strukturore I. Menaxhimi Financiar Publik

Miratimi i Prapambetjeve

1. Kontraktimi i një auditi të jashtëm me mandat për të zhvilluar auditime të bazuara në risk për pagesat e prapambetjeve.	fund maji 2014
2. publikimi i një raporti për prapambetjet e paguara (me bazë tremujore) në faqen	në vazhdimësi

e internetit të MF-së (duke filluar në qershor 2014).

Parandalimi i Prapambetjeve

3. MF-ja të nxjerrë udhëzime për të gjithë organet e pushtetit lokal për të raportuar të gjitha porositë e reja të prokurimeve tek MF-ja duke filluar nga shtatori 2014.	fund marsi 2014
4. MF-ja të raportojë në çdo tremujor rezultatet e shqyrtimit mbi akumulimin e prapambetjeve të reja (duke filluar nga janari 2014) ndërmjet 5 ministrive kryesore (Ministritë e Transportit, Shëndetësisë, Arsimit, Mbrojtjes dhe Drejtësisë), dhe DPT-së (duke filluar në prill 2014).	në vazhdimësi
5. MF-ja të zgjerojë raportimin e shqyrtimit tremujor mbi akumulimin e prapambetjeve në 5 ministri të tjera (Ministria e Brendshme, Bujqësisë, financave, Ekonomisë dhe Mirëqenies Sociale) (duke filluar në tetor 2014).	në vazhdimësi
6. Prezantimi i kufijve të angazhimeve shumë-vjeçare (limitet mbi angazhimet e bëra në vitin në vazhdim nga viti në vazhdim dhe çdo vit pasues) në buxhetin e vitit 2015, dhe ndryshimi i Ligjit të Prokurimeve, Menaxhimit financiar dhe Ligjit të Kontrollit dhe Ligjit të Buxhetit përkatësisht.	fund dhjetori 2014

Tabela 2. Shqipëri: Veprimet paraprake dhe Objektivat Strukturore sipas ndihmës së dhënë në kuadër të EFF-së (përfunduar).

Kondicionimi

Data e testimit

II. Administrata Tatimore

1. DPT të zhvillojë një strategji të korporatave për ndërtimin e kapaciteteve afatmesme dhe afatgjatë.	fund dhjetori 2014

III. Politika e Shpenzimeve

1. Ngritja e një Komisioni për Reformën e Pensioneve për të projektuar një strategji reformimi të sistemit të pensioneve	fund marsi 2014
2. Këshilli i Ministrave të aprovojë një strategji të reformës së pensioneve.	fund dhjetori 2014

IV. Sektori Financiar

1. Ndryshimi i MM-së që mbulon operacionet e Grupit ndër-institucional këshillues për Sektorin financiar (FSAG) për të (i) kërkuar mbledhje të nivelit teknik çdo muaj (përveç tatimeve ekzistuese tre-mujore të nivelit të lartë); dhe (ii) përjashtuar zhvillimin financiar nga mandati i FSAG-së. fund marsi 2014
2. Në marrëveshje me BSH-në dhe Autoritetin Shqiptar të Mbikëqyrjes Financiare (AFSA), ndryshimi i kuadrit rregullator për fondet e investimeve për vlerësimin e sendeve pasurore, kërkesën për likuiditet dhe kërkesën për përshtatshmërinë e kapitalit. fund qershor 2014
3. BSH-ja të ndryshojë kuadrin rregullator që zbaton të njëjtat standarde kolaterale për të gjitha operacionet monetare të BSH-së (duke përfshirë marrëveshjet e riblerjes dhe riblerjes së anasjelltë) dhe zgjerojë përshtatshmërinë kolaterale tek të gjitha letrat me vlerë të negociueshme të lëshuara nga qeveria e Shqipërisë. fund marsi 2014
4. Paraqitja në parlament e një ligji të ndryshuar AFSA, një ligji të ri të sigurimeve dhe ndryshimeve të Ligjit të Shërbimit Civil dhe Ligjit për Pagat e Institucioneve të Pavarura, për të përmirësuar pavarësinë mbikëqyrëse dhe operacionale të AFSA-së, në pajtim me rekomandimet e FSAP-së (shih MTM-në). fund marsi 2014

Bashkëlidhje II- Memorandumi Teknik i Mirëkuptimit

1. Ky Memorandum Teknik i Mirëkuptimit (MTM) përcakton treguesit e përdorur për të monitoruar zhvillimet sipas programit, sipas mirëkuptimit ndërmjet autoriteteve shqiptare dhe FMN-së; MTM-ja përcakton gjithashtu kërkesat përkatëse të raportimit.
2. Normat e këmbimit për qëllimet e programit të lekut në euro janë përcaktuar në raportet: 140.25 ALL = 1 Euro, me dollarin amerikan 103.17 ALL = 1 USD, dhe me SDR-në 158.05 ALL = 1 SDR. Këto norma tregohen në faqen e internetit të Bankës së Shqipërisë të datës 30 nëntor 2013¹.
3. Për qëllimet e programit, qeveria qendrore përfshin qeverinë qendrore dhe fondet ekstra-buxhetore. Qeveria e përgjithshme përfshin qeverinë qendrore dhe organet lokale dhe Institutin e Sigurimeve Shoqërore (SSI), dhe Institutin e Sigurimeve Shëndetësore (HII).
4. Viti fiskal fillon më 1 janar dhe përfundon më 31 dhjetor.

I. KRITERET E PERFORMANCËS SASIORE

A. Kufiri minimal për Rezervat Ndërkombëtare të BSH-së

Përkufizim

5. Rezervat ndërkombëtare neto (NIR) përkufizohen si sende pasurore rezervë minus detyrimet rezervë të Bankës së Shqipërisë. **Sendet Pasurore Rezervë** janë pretendime të disponueshme të Bankës së Shqipërisë për jo-rezidentët që janë përcaktuar në monedha të huaja të konvertueshme, dhe mbahen për qëllimin e përmbushjes së nevojave për financim të bilancit të pagesave, ndërhyrjen në tregjet e shkëmbimit dhe qëllime të tjera. Ato përfshijnë pjesët e Bankës së Shqipërisë në flori monetar, SDR, pozicionin e rezervës së Shqipërisë në FMN, likuiditetin në monedhë të huaj, letrat me vlerë, dhe depozitat jashtë shtetit. Të përjashtuara nga sendet pasurore rezervë janë sendet që janë lënë peng, kolateral ose rënduar me barrë; pretendimet për rezidentët; metalet e çmuar të ndryshëm nga ari monetar; sendet pasurore në monedha të pakonvertueshme; sendet pasurore jo-likuide dhe pretendimet për këmbimin e huaj që rrjedh nga derivatet në monedha të huaja kundrejt monedhës së vendit (si të ardhshme “futures”, paradhënie “forwards”, këmbime “swaps”, opsione).

6. **Detyrimet rezervë** përkufizohen si detyrime të shkëmbimit të huaj për rezidentët dhe jo-rezidentët e Bankës së Shqipërisë, pavarësisht nga maturimi i tyre. Ato përfshijnë: rezervat në monedhën e huaj të bankave tregtare që mbahen në Bankën e Shqipërisë; depozitat në monedhë të huaj të qeverisë që janë tek Banka e Shqipërisë; i gjithë krediti i pashlyer i FMN-së që është një detyrim i Bankës së Shqipërisë; angazhimet për të shitur këmbimin e huaj nga derivatet (si të ardhshme, paradhënie, shkëmbime dhe opsione); dhe të gjitha prapambetjet e principalit ose

¹ http://ëëë.bankofalbania.org/ëëb/Time_series_22_2.php?evn=agregate_detaje&evb=agregate&cregtab_id=644&eriudha_id=1

pagesat e interesave tek bankat tregtare; furnitorët ose agjencitë zyrtare të kredisë së eksportit. Sendet pasurore rezervë dhe detyrimet rezervë shprehen të dyja në euro, me normën e shkëmbimit të programit.

Raportimi

7. Të dhënat do të jepen nga BSH-ja Fondit me një vonesë jo më shumë se pesë ditë pas datës së testimit.

B. Tavani Kumulativ për Deficitin e Likuiditetit të Përgjithshëm të Qeverisë së Përgjithshme duke Përfshirë Pagesat e Prapambetjeve

Përkufizime

8. Deficiti i përgjithshëm i likuiditetit të qeverisë qendrore do të matet nga ana e financimit (nën vijë) me normat e tashme të këmbimit, bazuar në tabelën e mëposhtme:

BALANCA E LIKUIDITETIT
Financimi (para në dorë)
E brendshme
Faturat e privatizimit
Huamarrje e brendshme
Kombëtare
Lokale
Të tjera
Të huaja
Hua (tërheqje)
Ndryshim i llogarisë statistikore
Shlyerje

9. Në përcaktimin e balancës së përgjithshme të likuiditetit, zbatohen konsideratat e mëposhtme:

- Privatizimi: faturat e privatizimit duhet të raportohen me bazë bruto;
- Huamarrja e brendshme: Huamarrja e brendshme raportohet me bazë neto dhe përcaktohet në bazën e kriterit të rezidencës. Kjo mbulon huatë bankare, letrat me vlerë të emetuara, llogaritë overdraft, dhe instrumente të tjerë të borxhit, minus depozitat qeveritare.
- Të tjera: “Të tjera” i referohet ndryshimit në Llogarinë Unike të thesarit, llogaritë e fondeve të Veçantë dhe llogaritë transitore.
- Huamarrja e huaj: Huamarrja e huaj raportohet me bazë bruto dhe përcaktohet mbi bazën e kriterit të rezidencës. Ai mbulon disbursimet nga institucionet financiare ndërkombëtare, huatë bankare, letrat me vlerë të emetuara, llogaritë overdraft, dhe instrumente të tjerë të borxhit.

- Ndryshimi i Llogarisë Statistikore: Ky artikull u referohet të gjithë pagesave që mbahen nga jo-rezidentët në institucionet financiare për shpenzimet në lidhje me projektet.
- Shlyerjet: ky artikull u referohet të gjitha pagesave tek jo-rezidentët në lidhje me disbursimet nga institucionet financiare ndërkombëtare, huatë bankare, letrat me vlerë, llogaritë overdraft, dhe instrumente të tjerë të borxhit.

10. Të përjashtuar nga kalkulimi i deficitit të përgjithshëm të likuiditetit të qeverisë së përgjithshme janë pagesat e prapambetjeve të bëra në kontekstin e Strategjisë së Parandalimit të Prapambetjeve dhe Shlyerjes (APCS). Shumat e prapambetjeve të paguara identifikohen duke përdorur listën e verifikuar të prapambetjeve dhe duke krahasuar listën me regjistrat e pagesave të thesarit. Një përmbledhje e shumës së plotë të prapambetjeve të paguara sipas strategjisë së shlyerjes, siç përkufizohet më sipër, do të jepet me bazë mujore.

Raportimi

11. Të dhënat, duke përfshirë shumën e pagesave të prapambetjeve sipas APCS-së do t'i jepen fondit duke përdorur normat e këmbimit faktik me një vonesë jo më vonë se katër javë nga data e testimit.

Përshtatësi

12. Tavani mbi deficitin e përgjithshëm të likuiditetit të qeverisë së përgjithshme do të përshtatet nga poshtë lart (lart-poshtë) – d.m.th., objektivi i deficitit do të rritet (ulet) – me 50 përqind të faturave të privatizimit, deri në totalin e faturave të privatizimit prej 14 miliardë ALL në një vit të caktuar. Shuma e programuar e faturave të privatizimit në vitin 2014 është 400 milionë ALL.

II. KRITERET E PERFORMANCËS SË VAZHDUESHME

A. Akumulimi i Prapambetjeve të reja të pagesave të jashtme nga Qeveria e Përgjithshme

Përkufizime

13. Borxhi i jashtëm përcaktohet në pajtim me kriterin e rezidencës. Termi “borxh”² do të kuptohet të ketë kuptimin e një detyrimi faktik, d.m.th., jo rastësor, të krijuar nga një angazhim kontraktual nëpërmjet dhënies së vlerës në formën e aseteve (duke përfshirë monedhën) ose shërbimeve, dhe që kërkon që debitori të bëjë një ose më shumë pagesa në formën e sendeve pasurore (duke përfshirë monedhën) ose shërbimeve, në një moment apo disa momente të caktuara në një kohë të ardhme; këto pagesa e shlyejnë principalin dhe/ose interesat që kanë ndodhur sipas kontratës. Borxhet mund të marrin një numër formash, ku kryesorët janë si më poshtë:

² Siç përkufizohet në Udhëzimet për Kriteret e Performancës në lidhje me Borxhin e Jashtëm në masat e Fondit, Vendimi nr 6230-(79/140), i ndryshuar.

- Huatë, d.m.th., paradhënie parash dhënë debitorit nga huadhënësi që bëhet mbi bazën e një angazhimi që debitori do të shlyejë fondet në të ardhmen (duke përfshirë depozitat, obligacionet, dëftesat e borxhit, huatë tregtare ose kredi të blerësit) dhe shkëmbimet e përkohshme të sendeve pasurore që janë të barasvlershme me huatë tërësisht të vëna kolateral sipas së cilës debitorit i kërkohet të shlyejë fondet dhe zakonisht të paguajë interes, duke riblerë kolateralin nga blerësi në të ardhmen (si marrëveshjet e riblerjes dhe masat e shkëmbimeve zyrtare);

- Kreditë e furnitorëve, d.m.th., kontratat ku furnitori lejon debitorin të vonojë pagesat deri në një kohë pas datës të së cilës mallrat dorëzohen ose shërbimet jepen; dhe

- Dhëniet me qira, d.m.th., masa sipas të cilave pasuria jepet dhe qiramarrësi ka të drejtën të përdorë për një ose disa periudha të specifikuara kohe që janë zakonisht më të shkurtra se jetëgjatësie e pritshme e shërbimit të pronës. Për qëllimet e programit, borxhi është vlera e tashme (në fillim të qirasë) e të gjitha pagesave të qirasë që priten të bëhen gjatë periudhës së marrëveshjes duke përjashtuar ato pagesa që mbulojnë operacionin, riparimin ose mirëmbajtjen e pronës.

14. Sipas përkufizimit të borxhit të përcaktuar më sipër, prapambetjet, gjobat, dhe kompensimet e dhënë në rrugë gjyqësore që rrjedhin nga mospagimi i pagesës sipas një detyrimi kontraktual që përbën një borxh janë borxhe. Moskryerja e një pagese për një detyrim që nuk konsiderohet borxh sipas këtij përkufizimi (p.sh., pagesa në momentin e dorëzimit) nuk shkakton borxh.

15. Sipas këtij përkufizimi të borxhit të përcaktuar më sipër, prapambetje të pagesave të jashtme përbëhen nga prapambetjet e detyrimeve të borxheve të jashtme (principal dhe interes) që bëhen të kërkueshme pasi të ketë kaluar data e kërkueshme dhe periudha pa interesa, siç specifikohet në kontratë. Prapambetjet që rrjedhin nga mospagesa e një shërbimi borxhi për të cilin është rënë dakord një kuadër shlyerjeje ose kërkohet një marrëveshje riskedulimi përjashtohen nga ky përkufizim.

16. Prapambetjet e jashtme të qeverisë së përgjithshme do të llogariten bazuar në grafikun e detyrimeve të pagesave të jashtme të raportuara nga MF-ja. Të dhënat nga prapambetjet e jashtme do të lidhen me kreditorët përkatës dhe çdo përshtatje e nevojshme do të përfshihet në këto objektiva siç ndodhin.

17. Ky kriter performance nuk mbulon prapambetjet për kreditë tregtare.

18. Kriteri i performancës zbatohet më bazë të vazhdueshme.

Raportimi

19. MF-ja do t'i ofrojë Fondit të dhënat përfundimtare mbi prapambetjet e jashtme të qeverisë së përgjithshme me një vonesë jo më shumë se dy javë pas datës së testimit.

III. KONSULTIMI PËR INFLACIONIN

20. Gamat e konsultimit tremujor aplikohen për normën 12 mujore të inflacionit në çmimet e konsumatorit (siç maten nga indeksi i përgjithshëm i çmimeve të konsumatorit (CPI) të publikuar

nga INSTAT-i). Nëse norma e respektuar vit pas viti e inflacionit CPI (mesatare e tremujorit) del jashtë kufirit të jashtëm, autoritetet do të kryejnë një konsultim me FMN-në mbi përgjigjen e tyre të propozuar politike para se të kërkohen blerje të tjera sipas këtij programi. Përveç kësaj, BSH-ja do të zhvillojë diskutime me personelin e FMN-së, nëse norma e respektuar vit pas viti e inflacionit CPI (mesatarja e tremujorit) del jashtë kufirit të brendshëm të specifikuar për fundin e çdo tremujori.

IV. OBJEKTIVAT TREGUES

A. Tavani për Akumulimin e Prapambetjeve të Brendshme të Qeverisë Qendrore

Përkufizim

21. Prapambetjet e shpenzimeve të brendshme përkufizohen si pagesa për rezidentët e përcaktuar nga marrëveshjet kontraktuale që mbeten të papaguara 30 ditë pas datës së kërkueshme që specifikohet nga kontrata ose ligji. Prapambetjet e rimbursimit të tatimit të brendshëm përkufizohen si detyrime për rimbursimin e tatimeve në pajtim me legjislacionin tatimor që mbeten të papaguara 30 ditë pas datës së kërkueshme. Data e kërkueshme i referohet datës në të cilën pagesat e borxhit të brendshëm janë të kërkueshme sipas marrëveshjes përkatëse kontraktuale ose legjislacionit, duke marrë parasysh çdo periudhë kontraktuale pa pagesa principali.

22. Për qëllimet e këtij objekti, akumulimi i prapambetjeve të brendshme do të monitorohet nga shqyrtimi tremujor i MF-së mbi akumulimin e prapambetjeve, gjë që do të mbulojë pjesën e mëposhtme të qeverisë qendrore: Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve, Ministrinë e Transportit, Shëndetësisë, Arsimit, Mbrojtjes, Drejtësisë dhe agjencitë e tyre të varura, duke filluar nga 2014:Q1, dhe do të zgjerohet për të mbuluar Ministrinë e Brendshme, Bujqësisë, Financës, Ekonomisë dhe Mirëqenies Sociale deri më 2014:Q4. Të gjitha Ministrinë do të përfshihen në shqyrtim duke filluar nga 2015:Q2. Tabela 1 dhe 2 përmban modelet nga formulari i shqyrtimit dërguar Ministrive dhe DPT-së përkatësisht, për t'u mbushur me bazë tremujore. Regjistrimi i faturave dhe pretendimeve për rimbursimin e taksave duhet të jetë kumulativ – regjistrimi në çdo tremujor duhet të përfshijë të gjitha faturat/prendimet për rimbursim që nuk janë paguar nga tremujoret e mëparshëm; duke filluar nga 2014:Q1. MF-ja duhet të verifikojë që faturat/prendimet e rimbursuar të raportuara në survejim të mos jetë përfshirë në bazën e të dhënave të shlyerjes së prapambetjeve.

Tabela 1. Model për shqyrtimin Tremujor mbi Akumulimin e Prapambetjeve të Shpenzimeve										
(1) Kodi Ekonomik	(2) Emri i Furnitorit/kreditorit	(3) Numri i Angazhimit nga Sistemi i Thesarit	(4) Shuma e Detyrimit	(5) Fatura/hollësi për pretendimin			(6) Mosha e faturës (data e kërkueshme) Fut shumë			(7) Shkaku i pagesës së vonuar
				Numri (nga sistemi i thesarit)	Data	Shuma	30-59 ditë	60-90 ditë	+90 ditë	

Regjistruet e faturave në sistemin e thesarit									
Faturat që nuk janë në sistemin e thesarit									
Totalët									

Tabela 2. Model për Shqyrtimin tremujor të Akumulimit të Prapambetjeve të tatimit të TVSH-së									
(1) Emri i shoqërisë	(2) Numri i identifikimit të tatimit	(3) Data e vlerësimit	(4) Hollësi për rimbursimet			(5) Moshat e pretendimit Fut shumë			(6) Shkaku i vonësës së pagesës
			Numri (nga sistemi i thesarit)	Data	Shuma	30-59 ditë	60-90 ditë	+90 ditë	
Totalët									

Raportimi

23. MF-ja duhet t'i dërgojë fondit të dhënat e konsoliduara nga shqyrtimi me një vonësë prej jo më shumë se 40 ditë pas çdo tremujori.

B. Shlyerja e Prapambetjeve të Brendshme të Qeverisë së Përgjithshme

Përkufizime

24. Prapambetjet e shpenzimeve të brendshme përkufizohen si pagesa për rezidentët të përcaktuara nga marrëveshjet kontraktuale që mbeten të papaguara 30 ditë pas datës së kërkueshme të specifikuar me kontratë ose me ligj. Prapambetjet e brendshme të rimbursimit tatimor përkufizohen si detyrime të rimbursimit tatimor në pajtim me legjislacionin tatimor që mbeten të papaguara 30 ditë pas datës së kërkueshme. Data e kërkueshme i referohet datës në të cilën pagesat e borxhit të brendshëm janë të kërkueshme sipas marrëveshjes përkatëse kontraktuale ose legjislacionit, duke marrë parasysh çdo periudhë kontraktuale pa pagesa principali. Prapambetjet e brendshme të qeverisë së përgjithshme përfshijnë prapambetjet e borxhit të drejtpërdrejtë të brendshëm të qeverisë së përgjithshme, duke përfshirë ato për furnitorët, të gjitha angazhimet periodike dhe të shpenzimeve kapitale dhe të gjitha prapambetjet e rimbursimeve tatimore.

25. Kufiri për shlyerjen e prapambetjeve të brendshme të qeverisë së përgjithshme përbëhet nga një dysheme për shumën e pagesave të prapambetjeve.

26. Të dhënat do të mblidhen nëpërmjet pagesave që identifikohen si të bëra nëpërmjet sistemit të thesarit sipas strategjisë së shlyerjes së prapambetjeve.

Raportimi

27. Të dhënat do t'i jepen Fondit nga MF-ja me një vonesë prej jo më shumë se katër javë pas datës së testimi.

C. Tavani Kumulativ për Rritjen e Kredisë së Bankës së Shqipërisë për Qeverisjen e Përgjithshme

Përkufizime

28. Kredia e bankës qendrore për qeverinë e përgjithshme identifikohet si pretendime të pashlyera të bankës së Shqipërisë për qeverinë e përgjithshme duke përfshirë llogaritë overdraft, kredinë e drejtpërdrejtë, dhe pjesët e letrave me vlerë të qeverisë duke përjashtuar operacionet e riblerjes.

Raportimi

29. Të dhënat do t'i jepen fondit nga BSH-ja me një bazë tremujore me një vonesë jo më shumë se pesëmbëdhjetë ditë.

V. Objektivat Strukturore

Objektivat strukturore përfshijnë ato që janë renditur në Tabelën 2 të MPEF-së. Më poshtë jepen hollësi shtesë mbi masat e përzgjedhura.

30. Publikimi i një strategjie të plotë për parandalimin dhe shlyerjen e prapambetjeve. Strategjia duhet të përfshijë planin e qeverisë dhe kriteret e caktimit të prioritetëve për likuidimi e prapambetjeve dhe masat për parandalimin e prapambetjeve. Projekt strategjia duhet t'i dërgohet Fondit për rishikim para se të dërgohet në Këshill të Ministrave për Aprovim.

31. Kontraktimi i një auditi të jashtëm me një mandat për të zhvilluar audite bazuar në risk për pagesat e prapambetjeve. MF-ja duhet të paraqesë Termat e Referencës për auditin e jashtëm FMN-së për rishikim para se të fillojë procesi i tenderimit.

32. Prezantimi i kufijve të angazhimeve shumë-vjeçare në buxhetin e vitit 2015 dhe ndryshimi i Ligjit të Prokurimeve, Menaxhimit financiar dhe Ligjit të Kontrollit dhe Ligjit të Buxhetit përkatësisht. Angazhimi është një detyrim për të bërë pagesat në të ardhmen duke iu nënshtruar përmbushjes së kushteve të caktuara (kontraktuale apo të tjera). Kufijtë e angazhimeve specifikojnë shumat që mund të angazhohen në vitin përkatës në zërin për këtë vit dhe çdo vit në vazhdim në buxhet. Shuma e kufijve të angazhimeve për një vit në vazhdim duhet

të jetë më e ulët se tavan i shpenzimit të likuiditetit për të lënë mundësi të mjaftueshme për shumat që mund të angazhohen në atë vit.

33. DPT-ja duhet të zhvillojë një strategji korporatave për ndërtimin e kapaciteteve afatgjatë. Strategjia duhet të zhvillohet në konsultim me Asistencën Teknike të FMN-së.

34. Në marrëveshje me BSH-në dhe Autoritetin Shqiptar për Mbikëqyrjen Financiare (AFSA), të ndryshohet kuadri rregullator i fondit Të investimeve për vlerësimin e aseteve, kërkesat për likuiditet dhe kërkesat për përshtatshmërinë e kapitalit. Rregulloret e ndryshuara duhet të:

1. Kërkojnë që llogaritja e vlerës së njësisë të përfaqësojë pjesën proporcionale të vlerës së përgjithshme në treg të sendeve përkatëse të fondit;
2. Prezantojë kërkesat për përshtatshmërinë e kapitalit në pajtim me rregulloret përkatëse të BE-së;
3. Prezantojë kërkesat për likuiditet në pajtim me zhvillimet e fundit rregullatore të BE-së dhe nivelin e tashëm të zhvillimit të tregut shqiptar.

35. Parlamenti të miratojë një ligj të ndryshuar për Autoritetin Shqiptar të Mbikëqyrjes Financiare, një ligj të ri sigurimesh, dhe ndryshimet në ligjin e shërbimit civil dhe ligjin për pagat e Institucioneve të Pavarura, për të përmirësuar pavarësinë mbikëqyrëse dhe operacionale të AFSA-së, në pajtim me rekomandimet e FSAP-së. Ligjet e mëposhtme duhet të ndryshohen për të:

1. hequr kërkesat që AFSA-ja të ketë strukturën organizative të aprovuar nga parlamenti, dhe
2. hequr AFSA-në nga struktura e qeverisë për kompensimin dhe përfitimet e punonjësve, në mënyrë që të ketë aftësinë të tërheqë dhe mbajë personel të mjaftueshëm teknik me eksperiencë.
3. dhënë Bordit dhe personelit të AFSA-së mbrojtje nga përmbushja *bona fide* e funksioneve dhe kompetencave të tyre qeveritare, rregullatore dhe administrative.

VI. Kërkesat Monitoruese dhe Raportuese

36. Për të lehtësuar monitorimin e përmbushjes së programit, autoritetet do të ofrojnë informacionin e mëposhtëm me bazë mujore (përveç kur shënohet).

Banka e Shqipërisë do t'i ofrojë Fondit:

- i) Bilance të Bankës së Shqipërisë;
- ii) Llogaritë e konsoliduara, veçmas, të bankave tregtare dhe institucioneve të Kursimeve dhe Huave (SLI);
- iii) sondazhin monetar;
- iv) treguesit e arsyeshëm të sektorit bankar;
- v) asetet e huaja neto të Bankës së Shqipërisë dhe përbërësit e tyre;
- vi) informacion të plotë mbi sendet pasurore rezervë që jepen peng, lihen kolateral ose rëndohen me barrë;
- vii) fluksin e likuiditetit të këmbimit të huaj të Bankës së Shqipërisë, duke përfshirë nivelin NIR;
- viii) normat e përditshme mesatare të këmbimit;

- ix) balancat tremujore të të dhënave të pagesave dhe përditësimet e parashikimeve të balancave të pagesave;
- x) parashikimi i inflacionit me bazë mujore.

Agjencia Shqiptare për Mbikëqyrjen Financiare do t'i paraqesë Fondit:

- i) Llogari të konsoliduara të institucioneve financiare jo-bankare;
- ii) treguesit e arsyeshëm të sektorit jo-bankar.

Ministria e Financave do t'i paraqesë Fondit:

- i) Tabelën përmbledhëse fiskale, duke përfshirë deficitin e përgjithshëm të buxhetit, me bazë likuiditeti të modifikuar;
- ii) Lëshimin e bonove të thesarit nga MF-ja, duke përfshirë vlerën bruto dhe likuiditetin e marrë;
- iii) Faturat e privatizimit;
- iv) Informacion për kontraktimin dhe garantimin e borxhit të ri;
- v) Informacion për stokun e borxhit afat-shkurtër, afatmesëm dhe afatgjatë;
- vi) Informacion për grantet zyrtare për projektet ose për qëllime të mbështetjes së buxhetit;
- vii) Informacion për stoqet e prapambetjeve të shpenzimeve të identifikuar në Strategjinë e Parandalimit dhe Shlyerjeve të Prapambetjeve, dhe përparimin në shlyerjen e prapambetjeve;
- viii) Informacion mbi akumulimin e prapambetjeve të reja në ministrinë e qeverisë qendrore;
- ix) Informacion mbi zbatimin e kontrolleve më të fuqishme të prokurimit dhe angazhimit.

Drejtoria e Përgjithshme e Doganave do t'i paraqesë Fondit:

- (i) Të dhëna të hollësishme mujore për të ardhurat e mbledhura nga doganat; dhe

Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve do t'i paraqesë Fondit:

- (i) Të dhëna mujore të hollësishme për të ardhurat e mbledhura nga tatimet;
- (ii) Informacion mbi përparimin në zbatimin e reformave për ristrukturimin e biznesit dhe IT-së;
- (iii) Informacion mbi stokun e rimbursimeve të TVSH-s të pretenduar, prapambetjet e rimbursimeve dhe rimbursimet e paguara çdo muaj do të paraqiten brenda një muaji nga fundi i periudhës së raportimit.

Agjencia Shqiptare e Statistikave (INSTAT) i paraqet Fondit:

- (i) Indeksi i çmimeve të konsumatorit (indeksi CPI) në nivelin e plotë dhe në nivelin e çdo zëri të veçantë që përbëjnë shportën;
- (ii) Indeksin e çmimeve të prodhuesit;
- (iii) Indeksin e kostos së ndërtimit;
- (iv) Të gjithë treguesit afatshkurtër që bëhen të disponueshëm që përcaktohen nga publikimi tremujor i INSTAT-it "Conjoecture".
- (v) Përveç kësaj, INSTAT-i do t'i komunikojë Fondit me bazë të rregullt vlerësimet paraprake për PBB-në tremujore. Ajo do t'i komunikojë gjithashtu sa më shpejt të jetë e mundur vlerësimet paraprake për PBB-në vjetore të ndarë në 22 sektorë dhe duke bërë dallimin ndërmjet pjesës së vëzhguar dhe asaj të pavëzhguar të ekonomisë.